

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI HETILAP.

Felelős szerkesztő: Ember János.

A Népnevelők Budapesti Egyesületének s az Orsz. Bizottságának hiv. közlönye.
Megjelenik e lap minden szombaton.

ELŐFIZETESI ÁRA

Egész évre 8 kor.
Fél évre 4 „
Negyed évre 2 „
Hirdetések díja petit soronként 20 fillér.
— Kéziratokat nem küldünk vissza.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz:

Lilióm-utca 31. sz. alá küldendők.

Előfizetések, reklamációk és hirdetések a kiadóhoz:

A „HUNNIA“ KÖNYVNYOMDA VALLALATHOZ:
(VI., Teréz-körút 8. szám alá küldendők)

A Népnevelők Budapesti Egyesületének tagjai tagdíjmentesen kapják a lapot — Tagság s egyéb egyesületi ügyekben szívesen szolgál felvilágosítással CSÁKY ELEK egyes. titkár. VI., Felső erdőszori fiú-iskola. — A tagsági díjak SZÉKELY KÁROLY pénztárnokhoz VI., Felső erdőszori fiú-iskola, küldendők.

Szabó Károly

1855—1901.

Férfi kora javában, szellemi és phisikai erejének birtokában lepte meg őt a halál. Szép mult volt a háta mögött és szép jövő előtt. Pár rövid óra alatt mindennek vége.

Folyó hó 11-én még ott volt a közgyűlésen; erélyesen és az őt annyira jellemző egyenességgel védte a városnak igazait; 12-én már a ravatalon feküdt. Reggel korán, midőn a kötelesség hívó szavának akart engedelmeskedni, hivatalába akart menni, hirtelen rosszul lett lepte meg s néhány percz múlva az a nemes szív, mely oly melegen érzett minden iránt, a mi az ember előtt szent, megszűnt dobogni.

Szabó Károly tanácsnok halála mély és igaz részvétet kelt mindenfelé.

A főváros sorsa iránt érdeklődők a tehetséges, erős jellemű és fáradhatatlan munkás tisztviselő elvesztését sajnálják; jó emberei, barátai a jólelkű, kedves, ötletes ember távozását fájlatják; családja, rokonai, a családapák mintaképét, illetve az áldozatokra mindig kész rokonszíratják ő benne.

Mi tanítók a főváros népoktatásának kitünő munkását s a tanító-ság igaz barátját gyászoljuk Szabó Károlyban.

Hivatal-viselésének ideje alatt két ízben volt közvetlenül a mi ügyünk szolgálatában. Éveken át volt az ügyosztálynak jegyzője s lan-

kadatlan buzgalmu munkása a főváros népoktatásának. Ebben az időben nőtt annyira a szívéhez a népoktatás, hogy az iskola emberei mindenkor számíthattak az ő támogatására, mikor az iskola érdekéről volt szó.

Midőn *Rózsavölgyi* alpolgármesterré és *Szabó* kitünő szolgálatainak megérdemelt jutalmául tanácsnokká választatott, mindenki természetesen tartotta, hogy ő vegye át a közoktatás vezetését.

E nagyjelentőségű posztióban nem maradhatott sokáig. A város érdekei szükségessé tették, hogy a közlekedési ügyosztály vezetését ő vegye át. Megvált a mi ügyünk vezetésétől a nélkül, hogy megszünt volna érdeklődni iránta.

Rövid ideig állott az ügyosztály élén. Szemkápráztató eredmények nem fűződnek a nevéhez; de sokáig élő emléke marad az ő vezetésének az összes jelentkező tanulóknak kötelező felvétele. Ő vitte keresztül azt is, hogy a polgári iskolákból ne küldjék ki a tandíjat határidőre megfizetni nem tudó szüle gyermekét. Ezek az intézkedések elarúlják, mily melegen érzett *Szabó Károly* a szegényebb néposztály iránt, melynek minden fiát és leányát a művelődés forrásához bocsátotta.

Az iskola beléletének emelésével is nagy szeretettel foglalkozott. A szakfelügyelet kérdésének előtérbe állítása ennek a szeretetnek a bizonyossága.

Az ő életének igaz becsét egyébiránt nem a külső eredményekből, hanem abból a cselekvésmódból kell megítélni, a hogyan minden kötelességét végezte. Lelkiismeretesség, igazságosság, párját ritkító ügyszeretet jellemezte őt mint ügyünknek munkását. Ezek tették természetesen az ő közéleti munkásságát.

Hálás tisztelettel és kegyelettel őrizzük sziveinkben emlékét mi is.

A szaktanítás az elemi iskola V. és VI. oszt.-ban.*)

Nem új dolog, hogy az elemi iskola azon fokán, melyről éppen szó van, be akarták hozni a szaktanítást, de mindig olyan ellenszenves más czélnek a társaságában volt kénytelen a fő és székváros tanácsa kezdeményezni a dolgot, hogy már ezen ellenszenv folytán higgadt, szakszerű megvitatás, az eszmék kölcsönös kicserélése tulajdonképen a tárgy fölött nem is történt, — csupán egyes óhajok merültek föl, elégületlenség nyilvánult anélkül, hogy egy határozott, a fő és szék. tanitóság kifejezedeget véleménye jutott volna érett megfontolás után a hatóság elé.

Csekélységem nagy köszönettel tartozik ezen m. t. szakosztály elnök urának, mint a ki módot adott arra, hogy ezen fontos tárgyban a vitát bevezethessem, talán éppen azért, mert a szakoktatásnak híve

*) Felolvasatott a Népn. Bp. Egyes. paed. szakosztályának febr. hó 9-én tartott gyűlésén.

vagyok, nem csak, de ezt, — köszönet érte azon iskola vezetőjének, melynél a múlt tanév végéig működtem, — tényleg gyakoroltam is. Már most, mélyen tisztelt szakosztály, válaszszuk el egymástól a két összekerült ügyet: *szakoktatás és tanerő-kihasználás* s foglalkozunk először az elsővel.

Az elemi iskola V—VI. osztályában tényleg szakszerűen kell tanítani az egyes tárgyakat, nem pedig az olvasókönyv alapján; tehát, hogy a fogalomzavarnak még a látszatába se essünk, a kérdés tulajdonképen az, hogy az V—VI. osztályban a szaktanítást egy vagy több tanerő végezze-e? Megoszolhatnak a vélemények, m. t. szakosztály, de az elvitathatlan, hogy egyikünk egyik, másikunk másik tárgyhoz érez nagyobb kedvet, több hajlandóságot. Az is vitathatatlan tény, hogy a ki jobban szeret, jobban tud egy tárgyat, azt eredményesebben is tudja tanítani. De végre elérkeztünk arra a pontra, a hol eltérők a vélemények, tehát vitatkozásnak van és lehet is helye. Napról-napra azt halljuk, majdnem szálló igévé lett már, hogy „Ne annyira tanítsunk, mint neveljünk“. „A tanításnál a nevelés háttérbe szorul“. Franciaország cultus minisztere *Leygues* György reformálni óhajtván hazája tanügyét, felhívta a „Conseil supérieur“-t, hogy reformtervezetét bírálja meg.

S itt ismét mi a vezéreszme: „Kevesebbet tanítsunk, de jobban“.

„A nevelés a fő; az oktatás, nevelés nélkül veszedelem“. Igazak ezek a vezéreszmék? Igen is igazak, csakhogy nem így kell ezeket kifejzeni, hanem, mint a magyar ember mondja, nevéen kell nevezni a gyereket.

Megpróbálom jól fejezni ki: *Eddig rosszul tanították a növendékeket, tehát nem is nevelték. Ezután tanítsák jól s nevelni is fogják ezáltal.*

A mely tanítás nem nevel, — most nem felnőttek oktatásáról beszélünk — az elvetendő. Az észnek kell munkát adni, azért kell munkára serkenteni; gondolkodni kell a gyermeket megtanítani s a gondolkodáshoz hozzá is szoktatni. S ha a tanítás ilyen, úgy nevelési eszköz, az iskola főnevelési eszköze Mert a helyesen működő ész kormányozza a szívet, mérsékli, vagy ha kell, fokozza az érzelmeket. Hozzászoktat a rendhez, a tisztasághoz, az egymás iránt való illedelmes bánásmódhoz, — szóval, nevel! Nem ismeretet közöl, — ez csak következménye az ész működésének, — hanem erre rávezet.

A töke, idő és $\%$ szorzata, elosztva százzal, adja a kamatot. Ez ismeret, a közlése nem is nevel. Csak egy tudást eredményez, mi meg is marad, ha mindennap gyakorolja valaki, de bezzeg elfeledi, ha mindennap nincs vele dolga! Mig ha az ész, a rendes gondolkodás útján jött a dolog nyitjára, lehet, hogy elfeledi a szabályát, de azt újra képes lesz megtalálni.

Szív és ész harmoniája adja a tökéletes embert. A magyar tanítók ezt mindig szem előtt tartották s ez meglátszik az egész nemzeten, kiolvasható történetünkből. S ha az érzelmek lettek az uralkodók a nemzet életében, ez mindig külbefolyásra vezethető vissza; viszont nagy nemzeti átalakulások, melyek másutt sok vér, nagy rázkódások árán valósultak meg, nálunk úgyszólván következményei voltak a szív és ész magasabb fejlettségének. Tudásunk, talán összehasonlítva, alatta maradt más

nemzetekének, de épen ezért nem estünk sohasem a koraérettség hibájába s ez őrizte meg nemzeti erőnket.

De tudásunkat minden téren emelünk kell — ez kétségbe vonhatatlan — s a magyar tanítótság multja és jelene biztosítékot nyújt a jövőre, hogy a magasabb tudással magasabb szivbeli műveltséget is fog csepegtetni a zsenge gyermekek lelkébe.

Nem képez, tehát veszedelmet a tudás öregbitése, mert ez minden téren közszükség, — a biztosíték pedig megvan, hogy az elfajulni, egyoldaluvá válni nem fog. Ha így eszmecserét folytatva a szóban forgó tárgy körül, — a vele összefüggésbe hozott *tanerő-kihasználást*, ha meg nem emlitenénk, nem végeznénk teljes munkát.

Tény az, hogy heti 26 órai tanításra vagyunk kötelezve s ha a hatóság, hivatkozva a fő és székváros súlyos pénzügyi viszonyaira, ennek betartását követeli tőlünk, nem mondhatjuk, hogy jogtalan a követelése. Mert hisz akárhányan vannak kartársaink közül ma is, kik tényleg 26 órát tanítanak.

S azt hiszem, ha zúgolódás nélkül belenyugszunk abba, mire köteleztük magunkat, úgy ez csak használni fog azon fontos állás tekintélyének, melyet betöltünk, de nem fog az kárara valni pályánk anyagi oldalának sem, úgy a jelenben, mint a jövőben.

Engedje meg ezekután a m. t. szakosztály, hogy a következő indítványt tehessem:

Irjon fel a népn. egyes. paedagógiai szakosztálya a f. v. és székv. t. tanácsához, melyben fejtse ki, hogy az elemi isk. V—VI. osztályában a szaktanítás tervezett változtatása paedagogia akadályokba nem ütközik, ha azon tanerő, a ki főnöke valamelyikének ezen osztályok közül, nem lesz egyszersmind főnöke más osztálynak is, — mert ellenkező esetben ezen tanerő túlterheltetvén, nem felelhetne meg köteletségének pontosan.

2. A fő és székváros minden iskolájának állítsák fel az V—VI. osztályt vagy legalább ezen magasabb osztályok egyikét. (Minist. rend.)

Azon tanerőket, kik különösen segéd és megbízott minőségben már a fő és székvárosra vannak utalva s ily minőségben bizonyos érdemeket szereztek, ne érje ezen ügyből kifolyólag mellőzés.

Révhegyi Iván.

Az elzüllött gyermekek gondozása.

III.

Európa s Amerika majd minden államában a megelőző (preventiv) eljárásra vonatkozó védőnevelőintézeteket kisebb-nagyobb számban, úgy a kényszernevelésre vonatkozó intézkedéseket fellelhetjük. Különösen Anglia az, mely intézeteinek nagy számánál úgy azok fejlettségénél fogva elsőrangú helyet foglal el. Ennek köszönheti, hogy nemcsak az idősebb, hanem különösen a fiatal bönösök száma is évről évre fogy. Az utóbbiaknál az utolsó időben 63%-nyi apadást lehetett constatalni. Angliában 211 kényszernevelő (industrial school), számos ipar s kerületi s az ötvenes évek óta Redhillben földmivelő intézet (farm school) van. Az elővezetetes szülői vagy magán kivánságra történik s két bíró véleménye alapján kényszernevelő-intézetbe kerül a fiatal bönös.

Franciaországban 1110 intézet foglalkozik a gyermekek gondo-

zásával. Ezen intézetek közül legtöbb az árvaház. Vannak gyermekvédő egyesületek. De Metz által Mettrayben felállított „colonie agricol“ „Jó Pásztor“ című angersi anyaintézet az ország számos helyén elhelyeztet fiók intézetekkel. Családoknál való elhelyezés is igen elterjedt. A befogadás az intézeti vezetőségtől függ, de az állam ellenőrzi.

Svájcban a társadalom által felállított s fentartott 57 intézet van 3000 főnyi befogadási képességgel. Ezenkívül a családoknál való elhelyezés is nagy mértékben divik, így 1884-ben 22,269 gyermek volt elhelyezve. Az elhagyott gyermek a község oltalma alá kerül; a kerületi tanács a szülői hatalmat megvonhatja s a szülőt esetleg fogság- vagy pénzbüntetésre ítélheti. A hivatalos ellenőrzés igen lelkiismeretes.

Németországban 1870 óta áll fenn a kényszernevelés, mely intézetben vagy családoknál lesz végrehajtva. Első sorban a rendészeti hatóság tesz jelentést a gyámhatóságnak, mely a kényszernevelést elrendeli; mint felelősségi hatóság a Landesdirector, a Landrath s a tartományi elnök szerepel. Elbocsátás után az elhelyezésről is gondoskodik.

Az amerikai Egyesült-Államokban a társadalom s az állam karöltve jár el, különösen mintaszerű Massachussets-ben. Itt különösen a családoknál való elhelyezésre a legnagyobb súlyt fektetnek. Bármely polgár tehet feljelentést a békebíróknak s a szülők meginttette, illetőleg megbüntette lesznek. A közhatalóság a szükséges ellenőrzést végzi.

Ausztriában 14 menház van, ezekben 1883-ban 42,156 gyermek volt elhelyezve. Ezenkívül családoknál is elhelyezik.

Nálunk 105 intézet van 423 nevelővel, köztük legtöbb az árvaház. Kiemelendő a *Károlyi* Sándorné grófnő alapította Rákospalota melletti „istvántelki gyermek-kertészeti intézet“, a „székesfővárosi községi“, s a „Clotild szeretetház“, az „országos gyermekvédő-egyesület“, a „nagy-pénteki református társaság“. Az elzüllött gyermek részint ily intézetbe kerül, részint a község oltalma alatt marad.

Olaszországban Dom Bosco, szt.-salezi atya „Oratorie“ alakjában alapította az első minta-intézetet s e szerint van még több ily intézet.

Oroszországban számos gyermekvédő-intézet van. Vannak intézetek, hol a gyermek csakis a nappalt tölti el Moszkvában van egy egyesület, melynek 20 intézete van, s ez a legutolsó 44 év alatt 42,000 gyermeket mentett meg. Vannak az egyházközségek kebelében felállított ilyféle intézetek is. A sz.-pétervári ezári jótékony-egyesületnek 13 gyermekmenedékháza van. Hires a „Mária menedékház“, mely évente 8000 gyermeket nevel. Ezenkívül van még számos magán menedékház is. Az 1884. évi statistika szerint Szt.-Pétervárott 728 gyermekvédő-intézet működik, évi költségvetése $7\frac{1}{2}$ millió rubel, alaptőkéje $60\frac{1}{2}$ millió rubel, maga a város évente $1\frac{1}{2}$ millió rubellel járul hozzá. 1837 óta Moszkvában leányvédő-egyesület működik, melynek jelenleg 14 intézete van. Így tehát Oroszországban főleg a társadalom s az egyházközségek végzik az elzüllött gyermekek fölötti gondozást. Moszkvában „Gyermekvédelem“ című szakközlöny is jelenik meg, hogy a különböző egyesületek közti eljárásra vonatkozó eszmék s intézkedések ismertetője s terjesztője legyen. Az elhelyezés végrehajtása céljából felügyelő bizottságok vannak. 1871 óta Sz. Pétervár mellett mezőgazdasági gyermekkolonia van

esaládi beosztással; 1870-ben Varsóban mezőgazdasági gyermekkolóniákat létesítő gyermekvédő-egyesület alakult, mely ez ideig 50,000 gyermeket gondozott.

IV.

Mindezeket összevéve azt láthatjuk, hogy a gyermekvédelem igen fontos s hogy annak érdekében majd minden állam a társadalommal karöltve törekszik eljárni. De hiába, több áldozatkészésre, több nemes-szivűzégre, több emberszeretetre van szükség, hogy sikerrel eljárhassunk. Jól mondja az orosz közmondás: „Gyermekeken áll a világ“ s hol nem erre fektetik a fősúlyt, hagyják a gyermekeket elzúllni, ott csakis a börtönök fognak megtelni, s a helyett, hogy a társadalmat megóvnók a bűnragály elterjedésétől, csakis annak előmozdítóivá s terjedőivé leszünk.

Tehát szükséges, hogy minálunk is a védőnevelő intézmény terén több történjék. Fel kell rázni a társadalmat, hogy feladatának s kötelességteljesítésének tudatára ébredjen. Szaporítsuk s nagyobbítsuk ezen intézeteket. Főleg pedig hassunk oda, hogy az erkölcsi perversitásban szenvedő tanköteles leány gyermekek számára megfelelő intézet létesíttessék. Ép azért nem hagyhatom felemlítés nélkül az óbudai „Jó Pásztor“ intézetet, melynek áldásos működése már a legutolsó ülések egyikén bővebb méltatásban részesült, csakis becses figyelmüket ohajtom arra ismételtlen fölhívni, nem különben azon beadványra, melyet nagyságos Dr. Verédy Károly kir. tanácsos, tanfelügyelő ur a székes-főváros tekintetes Tanácsához intézni szives volt. Mivelhogy ép ezen intézetet tartom legalkalmasabbnak arra, hogy ott csekély költség mellett megfelelő berendezés létesíttessék.

Összegezéssül bátorkodom az 1899. évi budapesti nemzetközi gyermekvédő congressuson elfogadott határozati javaslatomat itt is azon kérelemmel előterjeszteni, mondja ki a „Magyar Tanítók Kaszinója“ maga részéről is, hogy

1. a gyermekek elzúllásának megakadályozására, úgy a már elzúllottak gondozása céljából védőnevelő intézetek felállítását, illetőleg azok szaporítását javasolja;

2. az ily intézetekben való elhelyeztetés kezdődjék a 7 éves korban s tartson a 21 éves korig;

3. az ily intézetekben való benntartás idejét csakis az intézeti vezetőség határozza meg;

4. a legkisebb idő 3 év volna;

5. az ily intézetekben a rendes iskoláztatáson kívül — ide számítva főleg a vallásos erkölcsös nevelést is — a finövendékek a földmivelés-, szőlészet- s kertészetben, a leányok a házi iparban (varrás-, mosás-, vasalás- s főzésben) nyernének kiképzést;

6. az ily intézetek felállítását első sorban a társadalomtól várja;

7. az állam az egységes nevelés szabályzatát adná s a szükséges ellenőrzést végezné;

8. szükségesnek tartja, hogy az erkölcsi perversitásban szenvedő tanköteles leánygyermekek az óbudai „Jó Pásztor“ intézetben nyerjenek menhelyet.

(Vége).

Néhány szó a tervezett szakoktatás kérdéséhez.

Két ellentétes tervezet foglalkoztatja most a tanügyi köröket: az iskolai életnek a gyakorlati élettel való szorosabb összefüzése és a szakrendszer.

Egyik sem új dolog, mindegyiknek voltak és vannak követői és mindegyik hasznos és kívánatos is a maga helyén.

Most egy éve én voltam a legbuzgóbb híve annak a felfogásnak, hogy e két tervezett egymással kapcsolatosan is keresztül vihető és az idén meg is kíséreltem.

Néhány kartársam kívánatára az ügy érdekében legyen szabad elmondanom észrevételeimet.

Reményem volt az egyenletes órabeosztás mellett sokkal intenzívebb sikert érni el a tanításban és nevelésben, mert több szem többet lát. A gyengébb tanító óráját erélyesebb váltja fel és viszont a gyengédebb és hol az egyik, hol a másik találja el a megfelelő módot, amelyen a gyermek legszélszerűbben vezethető. Ez azután a tantestületi értekezletek tárgyát képezi!

És mondhatom, hogy (oly önzetlen, hivatásszerető kartársak segítségével, kik ezen felelőséggel járó terhes feladatra óraszámuk szaporodása mellett is önként vállalkoztak,) a sikert ez ideig reményen felülínek találom.

De még csak a kísérletezés elején állunk. Tapasztalunk kevés. Lehet, hogy a jövőben a próba fényesen be fog válni.

És még is vannak oly észrevételeim, amelyek megoldását hiába keresem, de nem tartom kizártnak, hogy egy érdeklődő a legegyszerűbb módon megoldja azokat.

1. Nincs meg a kellő fegyelem. Az nem baj, csak neveletlen ne legyen a gyermek. „De tönkre megy így az osztályom“, panaszkodik az egyik kartársam. „Én is megérezem; tenni kell róla“. Nehéz is olyan osztály jó neveléséről felelőséget vállalni, amelyben naponta egy órát vagyok, a többi tanerő meg csak hetenkint vendégszerepel és az ő észrevételeiket én igazítom el, vagy senki.

2. Nincs akkora szívem, hogy 270 gyermek otthon érezze magát benne, akikhez hetenként kétszer csak annyi közöm van, hogy a kettes sorba melyik lábával lépjen ki, vagy hogy hány oldala van a három szögnek. A gyermeket is, aki még igazán gyermek, nem középiskolai tanuló, jobban táplálja a rokonszenv, amelyet talán otthon is nélkülöz, mint az ismeret. A tanítás csak érdekes és kötelességszerű lehet, de nem vonzó és megnyerő. Ezzel pedig nincs elérve a népiskola célja, mert ez csak tanító, de nem nevelő hatása.

3. Kizárja a szociál paedagógia törekvését. Még tantárgyakat sem tudom egymással összhangba hozni, nemhogy azok együttes hatását az élettel. Ha a földrajz és olvasókönyv alapján akarom tanítani csak a természetismereti tanítás anyagát, már is csaknem az összes órák számát felöleli, mi jut akkor a szaktanítóknak, ahol egy iskolában nyolcz első második osztály van és hatodik csak kettő vagy egy sem.

Vagy ha csak egyenlő számú órákra daraboljuk az osztályt, ki lesz a szüle helyettese?

4. Saját osztályomban hiányát érzem az átadott tárgyakkal. Ott, ahol a lelkiismeret és rokonszenv hangosan követel magának részt a végzett munkából, ott nem nélkülözhetem a teljes, összhangzó kiképzés eszközeit, amelyek nélkül nem ismerhetem meg növendékeimet minden oldalulag és így nem viseltethetnek irántam kellő bizalommal. A nehezebb órát nem váltja fel a könnyebb, az egyhangu, fáradt arc pedig vagy untatja vagy terheli a gyermeket, és végeredményül megtanul kitünően alkalmazkodni, opalizálni, hogy bármely világításban jól tűnjék fel.

5. Nincsenek a szülők bizalommal az iskola iránt, nincs kitől felvilágosítást kérjenek, hisz egyik sem tanítja a fiát, csak egy-két órát ad neki. És mennek a directorhoz, aki aztán vagy nyolcz-tíz helyről szerez információt, vagy a legjobb belátása szerint szólva, mégis kinos bizonytalanságban hagyja őket. Ez nem középiskola, hol a tanítás eredménye óráról-óra mérelgelhető. A buktatás itt nem nevelési eszköz.*) És ha mégis minden tanító csak kettőt-hármat buktat is meg, visszamarad az osztály fele és nemcsak a tankötelezettség elve sérül meg, hanem a jövő nemzedék is kárát vallja.

6. Nincs a paedagógiában megfelelő nevelési eszköz, amely a vásottabb gyermeket óráról-óra meg tudná fegyelmezni. Ahol a bizalom ajándékozása nem kitüntető, vagy a rokonszenv megvonása nem hangolja le a gyermeket, ott adjanak büntető lapokat a szülők számára, vagy állítsanak javító iskolákat és osszák be az óráit a szakrendszer keretébe.

7. Az meg talán szót sem érdemel, hogy a szükségképeni szakoktatásnak sincs nevelői értéke. Szó sincs róla, hogy a szakoktatásnak bizonyos téren nincs meg a jogosultsága, ahogy az eddig is volt és ahogy tudtommal az intéző körök is gondolják és értelmezik. Az olyan tantárgyak, amelyek nemely tanító nem képes haszonnal a nevelés érdekének megfelelően tanítani, vagy bizonyos egyöntetűséget igényelnek, legezelszerűbben megvalósíthatók a szakoktatás keretében, mint pl. a művészi, gazdasági tárgyak, a kézügyesség.

8. De végül phisikai lehetetlenség is néhány száz osztályt gazdátlanul hagyni, vagy két-két osztályt egynek a vezetésére bizni, ha csak az egész világot nem akarjuk a félnapos rendszerbe vonni, vagy az iskolák számát megnégyszerezni. Az az 5000 óra-hiány egyrésze is a tér szűke miatt van, mert helyet kell adni a másik osztálynak. Más része meg a nyolcz-óra hitoktatás miatt hetenként, amely lyukas órákat szintén ott tölt a tanító az osztályában és a más vallásuakkal folgal kozik. Azt a sok fél osztályt jövőre sem lehet felügyelet nélkül hagyni. Ha pedig nyolcz órakor megkezdődik a tanítás, 200 ember nem lehet 400 helyen. Különösen is rendes körülmények közt, a lyukas órákat is betudva, ki van a tanítónak már a harmadik osztálytól a 26 órája és aki megfelelt neki, az eleget is dolgozott.

A fővárosi tanítótság nem fél az óraszámától, de a lélek nélkül való munkától irtózik.

M.

*) Sehol sem az; csak fegyelmezési néhol.

A X nem 10!

— Dr. Ébentől. —

Hogy megérsük egymást, azon tiszta számot, mely a rendes szám-sorban 9-re következik, tizegynék mondom és X-nek írom.

Igy már világos, hogy egészen más a tíz mint tizegy (X) és a tíz mint tízes (10). A X sokaság, a 10 egység; amaz tiszta szám, ez csak elvont szám; amazzal számolunk a fejben, ezzel írunk.

Külömben minden jobb számtan és vezérkönyv megteszi e külön-séget, — csak rendesen későn.

A kezdőknél fontos az, hogy a tanító maga a tízről szólva határozottan tizegyet gondoljon, a gyermek ugyanis arra gondol; de ha a tanító határozottan, sőt tízest ért a tíz alatt, akkor beáll az összeütközés, más-ról beszél ő, mást gondol a gyermek. Igy van ez a tíznek hagyományos írásmódjával: a tízet így írjuk! Midőn a gyermek jóhiszeműleg tizegyet gondol, mi 1 tízest íratunk vele.

Tehát mindenek előtt hagyjunk fel a tíz íratásával; nincs is arra szükség, mert az első osztályban még írva nem számolnak, a számsort pedig leírhatják 9-ig és vissza.

De ha nincs is külön írásjele (cizifrája) a tizegynék, részemről hasznosnak tartom annak jelzését — és pedig a római számmal (X, melyet az iskolában óraszámoknak nevezek).

Ez okból is czélszerűnek tartom az óraszámokat kezdettől fogva ismertetni, természetesen 4-et IIII, 9-et VIII. alakban; hiszen egyike a legjobb grafikai szemléltető eszközöknek.

Igy aztán azt mondom a gyermeknek: íme, a tízet nem lehet rendesen (t. i. közönséges cizifrával) leírni, használjuk tehát az óraszámot. Ez kielégíti a gyermek írásvágyát s nem szerez helytelen fogalmat különböző tárgyak felcserélése által.

Hasznosnak tartom pedig azért, mert ily módon a számnéven kívül is van mihez kötni a tizegy fogalmát.

Találkoznak, a kik gondosan iparkodnak elkerülni azt, hogy a tanulók cizifrákban gondolkodjanak; pedig ezek csakugy jelképei a szám-fogalmaknak, mint a számnevek.

Ámde emberek vagyunk s jelkép nélkül nem bírunk gondolkozni; a számnév és cizifra közül pedig tökélyesebb jelkép ez, mint amaz, hiszen a cizifra a legjobb rendszeres stenografiája a számolásnak; nem látom tehát, miért lenne helytelen számjelekben számolni.

Párisból jövet Berlinben megnéztem Barnum ritkaságait. Egy kis emberke vállalkozott gyors számolásra, hogy biztos legyek, magam mentem a magas prodiumra és gyorsan felírtam 5 sor 5—6 helyű számot, jól összekeverve a cizifrákat. Az én emberem háttal állt a táblához, az aláhuzás hallatára oda tekint s ismét elfordulva azonnal kimondja a nagy összeget. Nem hiszem, hogy képes lett volna erre, ha számnevekkel számol.

A X kiegészíti a fejben levő számképeket s ezáltal megkönnyíti a fejszámolást.

A ki az elemzésekre gondol a nyelvtan, természetrajz, vegytanban, stb. az a X és 10 megkülönböztetését nem fogja szörszálhasogatásnak tar-

tani. Külömben is minden módszertan megköveteli az alaposítást főleg a számtanításban, hol a legkisebb hézag is megbosszulja magát.

Ne irassuk tehát a 10 et mindaddig, míg a tizest nem ismertettük. Tíz, a régi sokaság rendszer maradványa ma már kétértelmű; kezdetben az első, természetes értelmére kell gondolnunk és annak tulajdonságait fejtegetnünk; s csak a 2-ik osztályban, midőn átmentünk a tizesre, figyelmeztetjük a gyermeket, hogy közönségesen ezt is tiznek mondják, csakugy mint a tizegyet; s a gyermek magától is reá jön, mikor kell tiz alatt tizest vagy tizegyet gondolnia, a mint nagyon jól tudja a nap értelmét ezekben: süt a nap, a napban 24 óra van.

Még egy-két szó a „Haladási Napló” ügyéhez.

Mindenben rejlik egy kevés igazság és ha át is szürtünk valamely véleményt a kritika rostáján, a mag mégis ott marad, melyből még növény is fakadhat s azután gyümölcsöt is hozhat. Azt épen nem merem állítani, hogy a Haladási Napló állandó használata lenne az a bizonyos gyümölcs, mert *Stuchlik* András szerint ez már most is férges.

Mielőtt az ellenvetésekre néhány szóval válaszolnék, irok még erről a naplóról tekintet nélkül arra; milyen rendű rangu iskolában is használják?

Az általánosan tudva van, hogy a középiskolákban, vagy az ezzel egyenlőrangunak vett iskolákban állandóan használták és használják az osztálykönyvet, melynek célja nem más, mint a mi vitatott Naplónknak. A rovatok is olyanok, mint a mi Naplónké. És bizonyára azért használják, mert egy iskolának, egy osztálynak beléletében szükségét érzik. Ha nem éreznék szükségét, nem használnák! Pedig használják fegyelmezésre is az osztálykönyvet. S milyen nagy dolog az, ha valakit ebbe a könyvbe beírnak. Emlékezem diákkoromtól, hogy egy osztálytársamnak a beírása miatt nekünk is milyen bántódásunk volt. Féltettük az osztály becsületét (10—12 éves fiúcskák) és ezután mi voltunk azon, hogy többé be ne írják társunkat; intettük, óvjuk, tartóztattuk. A fiú megjavult. Év végén ezeket az osztálykönyveket kiszedik táblájukból és megörzik.

Most már csak az lehet kérdés: Van-e szükség rá, hogy a népiskolában is használjanak egy ilyen fajta naplót?

Én erre vonatkozólag már előbb elmondtam nézetemet. Ellene bizonyítottak és nekem most csak a védelem jut.

Ime a védelem.

Az egész támadó cikkben, mint valami vörös fonál húzódik végig egy nagyon tettszó eszme: a megtakarítás eszméje. Megtakarítani az időt, megtakarítani a pénzt.

A tanító a H. Napló kitöltésére „a tanítási idő egy részét fordítja.” A konkrét megfigyelés szerint nem oly nagy időrész az, a mi a beírásnál eltelik. A fizikai idő eltelése egy és egynegyed perc minden tanítási órának a beírásánál. Esetleg egy délelőtti, négy órás tanítás esetén összesen 5 perc. Kevesebb órai tanítás mellett még kevesebb. Lehet azonban több is, az igaz, különös okoknál fogva, de ez a leg-

rendesebb. Ennyi idő felhasználása, az említett célra, azt hiszem, nem olyan nagy időcsonkítás.

A pénzmegtakarítás a legfontosabb argumentum, melyet a cikkíró úr mindjárt első sorban említ. Észmenetének ez az eleje, tehát ez fogalmazott meg fejében legelőször cikkem elolvasása után. És itt meghátrálok érvelése előtt, mert most a megtakarítási elv uralkodik az egész vonalon. Ezt nagyon jó volt mindjárt említeni. 4800 korona nagyon szép pénz. Ezzel is mennyivel gazdagabb lesz majd a főváros! . . .

A helyettesítés szempontjából a Napló használatának kérdése el nem eshetik, habár tudja is a „jó tanító” egy pár kérdés után a tanítást folytatni.

Hogy pedig „az igazgató-tanítók osztályairól kár volt külön szó-lani”, azt egy cseppet sem látom oly károsnak, mert ha az igazgató saját osztályát segédjével közös megbeszélés, utasítás alapján tanítja is, mégis mindenkor igaz lesz az: „Szódat elviszi a szél, tollad örökre beszél!”

A mennyiben pedig lehet valamely zárószámadás hü tükre egyesület vagy pénztár működésének, épen oly értelemben a beírások is lehetnek a tanításnál. Hát a jegyzőkönyvek, az osztálybizonyítványok, az iskolai értesítők nem lehetnek-e hü tükrei a tevékenységnek?

Attól pedig ne féljen a cikkíró úr, hogy úgy járnánk, mint a francziák a 70-es háboruban, kiknek papiroson több puskájok volt, mint valóban, mert: egy tanító sem fog többet írni papíron, mint a mennyit tanítványai tudnak. Ezt lelkiismeretök sem engedné.

Végül arra a megjegyzésre, hogy „jól és részletesen kidolgozott tananyag-felosztás kell minden tanítónak,” — azt felelem, hogy ime itt az alkalom, gyűjtsék egybe ez idei H. Naplókat és ezen az alapon igazán lehet *részletes tananyag-felosztást* készíteni. Mert ha lehet a száraz statisztikai számokon bölcsekedni, ezen az összegyűjtött bejegyzéseken is lehet. Egy paedagogus szeme sokat láthatna azokban. Mert nem minden tanító csak a fiókjában lévő tananyagbeosztásnak chablon-szerű leírója.

Simon Lajos.

A szakrendszer ellen.

A Népn. Bp. Egyesületének paed. szakosztálya a mult szombaton igen látogatott s élénk lefolyását illetőleg párját ritkító gyűlést tartott a mult szombaton. A tervezett *szaktanításról* volt szó; tehát érthető az érdeklődés.

A hivatalos terv szerint ugyanis három évig nem lenne tanító-választás és a munkatöbbletet a szaktanítás rendszere szerint a már alkalmazásban levő tanítók végeznék el. *Révhegyi* Iván volt a kérdés előadója, (lásd előadását lapunk jelen számában. Szerk.) kinek javaslatait azonban, minthogy a szaktanítás mellett foglalt állást, egyhangulag elvetették.

Elfogadták azonban *Radó* Vilmos javaslatát, a mely szerint a fővárosi tanácshoz beadványt intézzenek arról, hogy paedagógiai szempontból káros a szaktanítás bevezetése.

Nagy László tett ekkor pótló indítványt arról, hogy ha a szak-

tanítást mégis behozzák a felső osztályokba, akkor külön alkalmazottak végezzék és egy-egy osztályban két-három tanítónál több ne tanítson. A gyűlés még ezt a pótló indítványt sem fogadta el, mire az indítványozó jelentette, hogy mint kisebbségi indítványt vegyék fel kívánságát az emlékiratba.

Elfogadták *Bardócz* Pál indítványát is, mely szerint a tanítónők munkaterhét ne idegen osztályban, de saját osztályukban emeljék azzal, hogy a leányiskolában is tanítsanak rajtot és tornát. Kívánatosnak mondták, hogy a tanító együtt haladjon osztályával és szükséges, hogy a főváros ne elégedjék meg a hatosztályos népiskolával, hanem nyolc-osztályos népiskolák föllállítására törekedjék.

A kérdéshez hozzászóltak még: *Lakits* Vendel, *Moussong* Géza, *Szöke* István, *Cserhalmi* Ferencz. *Ember* János és mások mindannyian azt hangoztatna, hogy a szaktanítás paedagogiai akadályba ütközik. Jellemző — s a f. v. tanítóságnak becsületére válik — hogy nem a „kiháználás”, nem az óraszaporítás ellen foglalt állást; tisztán a nevelés érdekei szempontjából bírálta a kérdést.

Tanítónők gyűlése.

Érdekes gyűlése volt f. hó 9-én a Mária-Dorottya Egyesület tanítónői szakosztályának.

Először *Vidék* Apollónia szép dolgozatában gyönyörködött a hallgató közönség. *Vidék*, ki a nyugat civilizációját személyes tapasztalatokkal igyekezett megismerni, sok tanulságos dolgot mondott már el az előtt is, különösen a svédekről és hollandokról. Ez uttal a szabad Svájcra érkezett. Különösen Zürichről volt sok mondani valója. Ott látta azt, a mit sokan óhajtanak nálunk is, de sehol másutt nem találhatni; hogy t. i. a nyilvános olvasó-termek olyanok, mint a szentélyek. Labujjhegyen járnak ki-be az olvasni vágyakozók; senki sem beszél, legfőleg a szolgától kér valami lapot vagy könyvet halkán, csendesén. mást meg nem zavarva. Érdekes, hogy Svájc lakossága a modern étellel nem ismerkedik; azt nem veszi be természetete. Viselkedéseiben, szokásaiban, dalaiban, érzésében ugyanaz, a mi századok előtt volt. A mi tetszetős, a mi külsőleg is vonz, bájol: hiányzik egész külső és benső lényükből. De vallásosak, szorgalmasak, okosak, józanok; szóval: tartalmasak. Látta *Vidék* Pestalozzi lakó-házát is, melyet emlék-tábla díszít.

Az ülés második tárgya *Zigány* Jolán egyetemi hallgatónak fölvétele volt. *Zigány* Jolán érdekes jelenség. Egy hölgy, ki az egyetemi négy évet Európának különböző egyetemén hallgatja végig! Az első évet a berlini, a másodikat az oxfordi, a harmadikat a párisi s most a negyediket a bpesti egyetemen végezi! Németországban nem fogadják szívesen a professorok a nőhallgatókat. Vannak, kik egyáltalán nem engedik meg az óráikon való jelenlételt. Angliában iga zi angol udvarias-sággal adnak helyet a hölgyeknek az egyetemen, de nem tekintik őket diákoknak, hanem mint kedvtelésből művelődni vágyó hölgyeket. Elkülönített, szőnyeggel bevont podiumon, kényelmes székeken helyezkednek el. S valamint a fölvételnél nem keresik az előképzettséget, ugy a vizsgá-

lati kötelezettség alul is mentek. Ellenben nagyon megütköznek azon, ha e nők is nem tartanák természetesnek minden 3-4 órai elmélet után 3-3 órai szabadban üzött sportot gyakorolni. Minő a lovaglás, uszás, biciklizés, evezés stb. Párisban legkifejlettebb színvonalon áll a női egyetemi hallgatóknak élete. Férfi társaik nem udvarolgatnak nekik, hanem valósággal diáktársul tekintik őket. De teljesen kielégíti felolvasót a bpesti egyetem is, hol úgy tapasztalja, hogy a magyar nők több előkészületséggel lépnek az egyemre, s hogy elevenebb észjárásuak és temperamentumosabbak. Szép jövőt jósol a bpesti egyetemi nőhallgatóknak felolvasó s azzal az óhajtással zárja sorait: legyen meg a bpesti egyetemen is az a nemesebb értelemben vett collegialitás, a mely meg van a párisin; legyen meg a női hallgatók között az az egyesületi szellem, a mely meg van a német nőknél; s teremtdjék elő az az egészséget föntartó rendszer, a mely az angoloknál annyira kiválik.

A világlátott derék hölgyet, kit B. egyetemi tanár és egyetemi társnői is meghallgattak, sokan üdvözölték érdekes előadásáért, Sebestyenné Stetina Ilona elnök pedig köszönetet nyivánított neki a szakosztály nevében.

A febr. 10-ére tervezett nagyszabásu hangversenyt márcziusban tartja meg az egyesület.

Budapest, 1901. febr.

D.

IRODALOM.

A testi büntetés lélektana cím alatt *Léderer* A. érdekes és igen értékes tanulmányt irt a testi büntetésről, pszichologiai alapon fejtegetve annak káros hatását úgy a tanítványra, mint a tanítóra. Természetesen pálczát tör a testi büntetésnek minden neme ellen, miután azoknak céltalan, sőt káros voltát kimutatja. Az érdekes szerzővel mi is teljesen egy nézetben vagyunk, a testi büntetést nevelési eszköznek el nem ismerjük s végleges és teljes kiküszöbölését a sürgős feladatok közé sorozzuk. Abban azonban már nem vagyunk a nagyérdemü szeregy véleményen, hogy a hatósági tilalomnál hatékonyabban fogja visszartani a tanítót a veréstől az „embertani belátás és a történeti visszpillantás.“ Abban a meggyőződésben vagyunk, hogy első és fődolog a dolog a tilalom. Ha ez meg van s a hatóság kellő erővel igyekszik a tilalomnak érvényt szerezni, vége szakad az „ultima ratio“ igazolására irányuló törekvésnek; a tanítótság rá lesz teljesen utalva a természetes uton való fegyelmezésre s e fegyelmezés módjának tanulmányozására. A *Léderer* tanulmánya 40 fillérért a *Lampel* (*Wodianer* F. és *Fiai*) czégnél (*Andrássy-ut* 21.) Kapható. Nagyon ajánljuk.

Az elemi rajzoktatás reformja. (A műizlés nevelése) címü aktualis röpirat jelent meg, melyet *Mártonffy* Márton érdekes elő- s utószóval látott el. — Az értekezést *Szűts* Izsó, a nagyváradi szakirányú iparostanoncziskola igazgatója irta. A füzet a bevezető sorok

szerint csak reflexió akar lenni a párisi kiállítás oktatásügyéről, de a nagyobb tanulmányra valló munkában hangoztatott eszmék elárulják, hogy tulajdonképen K. Lippich Eleknek a műizlés nevelése érdekében kifejtett zászlóbontására akar visszhang lenni.

Értekező helytelen s elavult rajzoktatási módszerünket erős bírálat alá véve, a rajzoktatást a gyermek lelki ösztönei természetes fejlődésére kívánja alapítani és úgy reformálni, mint azt Spencer Herbert elvei alapján az angolok és amerikaiak megvalósították.

A rajzoktatás alsó fokán elérendő célt a szerző csakis a munkálkodás vágyának kielégítésében, a fantázia fejlesztésében és a megfigyelő képesség felköltésében találja, mely célok mellett a rajzolás ügyességet másodrangú tényezőnek kívánja tekinteni és a rajzoktatás első éveiben a játékszerű jelleget akar, a meghonosítani. Ezen céloknak megfelelően a munkálkodás tárgyát már az első években a beszéd s értelemgyakorlatok keretében, de ezen felül és a 3-ik és 4-ik osztályokban képzelet utáni rajzolatásokra, olvasmányok illusztrálására, emlékezet utáni rajzolásra, agyag-mintázásokra, kartonkivágásokra (silhuettrajzokra) és természet utáni rajzolásra kívánja megállapítani.

A füzet Wodianer (Lampel) kiadásában jelent meg. Ára 1 korona.

Kneipp-Ujság. Vettük a Kneipp-Ujság harmadik évfolyamának első számát, a melyből megtudtuk azon örvendetes körülményt, hogy ez a folyóirat, a mely hasznos és tanulságos közleményei folytán a nagyközönség körében méltán örvend kedveltségnek a Budapesten újonnan alapított Természetes Gyógyintézet Részvény-társaság tulajdonába ment át. Ez a társaság a rendelkezésére álló jelentékeny anyagi tőke segítségével azon helyzetben van, hogy a Kneipp-Ujságra több anyagi befektetést tehet, mint a nevezett lap eddigi tulajdonosa, a mi egyuttal azt jelenti, hogy a Kneipp-Ujság ezentul még fokozottabb mértékben lesz képes kielégíteni azon igényeket, a melyeket e vállalattal szemben az olvasóközönség eddig támasztott. Jólteszi mindenki, ha ezt a folyóiratot járhatja, mert más irodalmi műből alig szerezhethet oly hasznos ismereteket, mint ebből Könnyen érthető, világos nyelven közli e lap az egészségi szabályokat. Ismerteti az egyes betegségeket és azok házilag való gyógyításmódját. A ki tehát ad arra valamit, hogy egészséges és hosszúéletű legyen, járassa a Kneipp-Ujságot, melynek előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona. Megrendelhető a Kneipp-Ujság Budapesten, X. ker., Jászberényi-ut 8. sz. a.

Pályázati hirdetés.

A „Frey József”-féle alapítvány segélyeit adományozó bizottság az ez évi 400—400 koronányi segélyek elnyerhetése végett pályázatot

hirdet, mely 1901. évi április hó 1-én jár le. Pályázhatnak a székesfővárosi közs. el. népiskolában működött igazgatótanítók, vezetőtanítók és osztálytanítók özvegyei és árvái. A pályázat okmányai a következők: 1. bélyegtelen kérvény 2. gyermektelen özvegyeknél a hazassági levél, 3. gyermekekkel bíró özvegyeknél a gyermekek keresztlevelei, 4. az árváknál ezeken kívül a szülők halotti bizonyítványai, 5. valamennyinél az atya, illetve a férj elfoglalt állását feltüntető kinevezési okmány, vagy működési bizonyítvány, 6. vagyontalansági (előjárósági) bizonyítvány, végül 7. az özvegyeknél hivatalos igazolvány, arról, hogy évenként mily összeg nyug- vagy kegydíjat élveznek. A pályázati kérvények egyenesen a fő- és székvárosi kir. tanfelügyelőhöz, dr. Verédy Károly kir. tan. úrhoz, mint a bizottság elnökéhez nyújtandók be a kitűzött határnap déli 12 órájáig. A határidőn túl érkező, vagy kellően fel nem szerelt pályázati kérvények figyelmen kívül hagyatnak. A pályázatokra vonatkozó közelebbi felvilágosítást szívesen megadja a főv. kir. tanfelügyelőség (VIII. Pál-utca 4. sz. II. em.) vagy Farkas József igazgató-tanító, bizottsági jegyző (I. Vár. Iskolatér 1. sz.)

Budapest, 1901. február hó.

Farkas József s. k.
igazgató-tanító, bizottsági jegyző.

VEGYESEK.

— A Turisták gyűlése. A „Magyar Tanítók Turista Egyesülete“ f. évi február hó 23-án (szombaton), délután 6 órakor tartja a Magyar Tudományos Akadémia kis termében X. rendes közgyűlését. A szokásos tisztviselői jelentések és választások mellett főtárgya a gyűlésnek Moussong Géza előterjesztése az iskolai kirándulásokról

— Pályatársi figyelem. Meleg szeretettel rendezett, kedves ünnepet ült közelebb a krisztinatóri tanítótestület. Egyik igen rokonszenves tagja: Reményi Aranka volt az ünnep központja, a ki akarva-nemakarva szintén eljutott arra a magyárré, melyen a jólelkű tagtársak nem engedik csak olyan köznevelési módon átsurranni az érdemes munkásokat! Senki sem akarja ugyan hinni, hogy R. A. már negyedszázados tanítókodásra hivatkozhatik, de hitelesen bizonyítja azt — az írás. Megállították tehát őt is ifju sebességgel haladó utjában s azt mondták neki: maradj! pihenj egy pillanatra, hadd tekintessünk veled együtt vissza 25 esztendei működésedre! — És Garay Antal az iskola igazgatója lelkes, szép beszéddel üdvözölte a sok esztendővel megküzdött, de mindig győzött és soha ki nem fáradt hőst, a ki harcolt a magyar nyelvért — Budán s küzdött a néppel, gyermekeik rend- és tisztasága érdekében — ritka szép eredménnyel. Mind az érdemeket elismerve, az isk. szék derék elnöke Zsák Hugó is sietett őt üdvözölni egy szép iratban. Mindenek után pedig, hogy a tanítóembernek ezen jelentős fordulópontját még emlékezetesebbé tegyék: egy kedélyes, kedves, vidám társasvacsorával fejezték be a szép ünnepet.

— Esküvő. Dr. Gulács Ferencz Somogy vármegye kir. tanfelügyelője, f. hó 11-én tartotta esküvőjét Philippovics Irénkével. Allandó boldogság kísérje frigyüket!

— Szabó Károly temetése a mult esztendőnkön volt igen nagy részvét mellett. Különösen a városi tisztviselők és a törvényhatósági bizottság tagjai s a tanítók és tanárok voltak nagy számmal jelen a végtisztességen. A lapok nagy elismeréssel s igaz részvétellel emlékeztek meg az oly korán elhunyt jeles tisztviselőről; csaknem az egész sajtó közölte az életrajzát. Ezen adatokból mi is közöljük a következő főbb adatokat:

Szabó Károly 1855. márczius hatodikán született Kabolapolyánán. Mint végzett jogász huszonkét éves korában Csegey Endre főügyész mellé került rapidijásnak. A főügyész a tehetséges és lelkiismeretes tisztviselőre fölívta a polgármester figyelmét s Kamermayer Károly polgármester maga mellé vette az elnöki osztályba. Innen a tanügyi osztályba jutott mint jegyző, később a főpolgármesteri hivatal vezetője lett. Az 1885. évi kiállítás rendezésekor Gerlóczy Károly őt szomelte ki a fiatal tisztviselők közül s őt bizta meg a kiállítás rendezésével. A kerületi előljáróságok szervezésekor megválasztották előljárónak s Kőbányára került. A polgárság nagyon szerette és nagyon sajnálták, amikor onnan távoznia kellett. Márkus József mint polgármester konstatafa a terézvárosi az előljáróság bajait, amelyeket ott Vesztóczy csinált. Márkus polgármester Szabó Károlyt bizta meg a terézvárosi előljáróság rendbehozásával s Szabó Károly egy évig éjjel és nappal dolgozott s az előljáróságot rendbe hozta. 1897. december 29-én megválasztották tanácsosnak. A tanügyi osztály élére állította a polgármester. Amikor tavaly a vasuti ügyosztályt föllállították, mint legalkalmasabb embert annak élére állították. Halálát szívzselhűdés okozta.

— **Luxus-tantermek.** A tengeri kigyó, az igazgatók lakáskérdése került szőnyegre a főváros törvényhatósági bizottságának f. hó 11-én tartott közgyűlésén, mely alkalommal Verédy Károly, Matyus Arisztid, Heltai Ferencz, Havas Rezső, Csiky K. és Tenczer Pál ellenező s Forgó István pártoló állásfoglalása daczára — 89 szóval 68 ellenében — elfogadták Polónyi Gézának azt az indítványát, hogy a jövőben ne építsenek iskoláigazgatói lakásokat, csak a külteki és gazdasági iskolákban; a már most üres két igazgatói lakást alakítsák át tantermekké, a jövőben pedig esetről-esetre foganatosítsák ezt, ha az átalakításból pénzügyi eredmény várható. Érthetetlen módon hozzák a lapok a Faller Ferencz felszólalását, a ki „előadja, hogy a hivatalos jelentés szerint ugyan csak négy üres tanterem van, azonban ezeken kívül is látott ő maga sok „luxus-termet.“ Így rengeteg nagy dísztermet szépen földiszítve és drapériákkal ellátva ünnepélyek számára, külön rajztermet, ami elemi iskolában sehol sincsen, külön természetrajzi oktató termet, külön fizikai előadói termet, sőt a tanácskozások számára is tanterem van lefoglalva. Így összesen nem négy, hanem tizenegy üres terem van.“ Mi is ismerjük némileg a fővárosi iskolaépületeit; de ezekről a luxus-termekről mit sem tudunk. Ezeket mind ez ideig nem bírtuk felfedezni. De látjuk azt, hogy circa 300 osztálynak nincs tanterme, számos iskola alkalmatlan épületben nyomorog és annyira szorong, hogy még csak felszerelni sem lehet, mert nincs hová tenni az iskolaszereket.

— **2,223.140 ütleget.** Mit Lederer Ábrahám lapunk jelen számában ismertett tanulmányában írja, Häberle németországi tanító (önéletrajzában maga beszéli el és úgy látszik büszkélkedett vele) 50 évi tanítói működése alatt 20 ezer arczul-csapást 911.424 botütést, 124.101 vessző- és 20.938 vonalzó-ütleget, 7965 pofozást, 1,115.800 tejbeütést, summa summarum 2,223.140 ütleget osztott ki. Szép record!

TARTALOM.

Szabó Károly. — A szaktanítás az elemi iskola V. és VI. oszt.-tan. — Az elzüllyött gyermekek gondozása. — Néhány szó a tervezett szakoktatás kérdéséhez. — A X. nem 10! — Még egy-két szó a „Haladási Napló“ ügyéhez. — A szakrendszer ellen. — Tanítóink gyűlése. — Irodalom. — Pályázati hirdetés. — Vegyesek.

Laptulajdonos: A Népmvelők Budapesti Egyesülete

Kiadó: „Hunnia“-nyomda, Budapest VI., Teréz-körút 3.

„Hunnia“ könyvnyomda Budapest, Teréz-körút 3.